

Carta ni chaa Pablo

nuu yivi ka kandixia

ñuu Colosas

1 ¹⁻²Ru'u Pablo jiin ñani yo Timoteo, ja'a ka kanxia'u ri jiin taka ro'o ja ka kandixia Cristo kanchuku ra ñuu Colosas. Maa ri kuu apóstol nuu Jesús, ti Jesús kuu Cristo, ya ndiso ya jniñu ña'nu nuu Yandios. Ti maa ya ni ja'a jniñu ja'a nuu ri ja na kuu ri apóstol nuu ya. Na taji ri tutu ja'a nuu ra naa ra ja ka kuu ra ñani ri, chi taka yo ka yi'i nda'a Cristo. Ti ni sasiin ya ro'o ja ka kandixia ra Jesús, jiin ja na kunukuachi ra nuu ya naa ra. Ti kuni ri ja Tata yo Yandios, na kunda'u ini ya ro'o naa ra, ti sa'a ya ja kukuee kunchuku mani ra.

Jikanta'u Pablo ja kuu yivi ñuu Colosas

³Nini ka nakuanta'u ri nuu Yandios, ja maa ya kuu Tata Jito'o Jesús, ya kuu Cristo. Nini nakuanta'u ri nuu ya ja kuu ro'o naa ra, ti jikanta'u ri ja'a ra naa ra, ⁴chi ni ka ni'in ri jnu'un ja ka kandixia ndaa ra Cristo Jesús, jiin ja ka kunda'u ini ra taka ga yivi ja

ni sasiin Yandios ja na kunukuachi i nuu ya. ⁵Ti kuñukuu ini maa ra ja na ni'in ra ja iyo nuu Yandios ja kuu maa ra naa ra. Ti ja ni ni'in ndaa ra jnu'un yukan na ni ka jiniso'o ra jnu'un Cristo Jesús. Ja yukan kuu ja vi'i ga ni ka kandixia ra jnu'un Cristo jiin ja ka kunda'u ga ini ra taka ga yivi ja suni ka yi'i i nda'a ya. ⁶Jandaa kuu ja ni ka jiniso'o ra jnu'un Yandios siki Cristo Jesús, ti ni ka janta'u ra jnu'un un ja kunda'u ini Yandios yo'o naa yo. Undi kivi ni ka kandixia ra jnu'un un, ti undi vijna ka kuu ra nanu iin nde'e yujnu va'a, ja nini ja'a nde'e vixi, chi jnu'un un sa'a ja ka sa'a ra jniñu va'a, ti vi'i ga ka nakaya jniñu ka sa'a ra un. Ti suni sia'an kuu jiin jnu'un Cristo Jesús nu na kuichanuu ki'in taka nuu ñuyivi. ⁷Epafras, chaa ni xna'an jnu'un un nuu ra naa ra, kuu da iin chaa junukuachi nuu Cristo jiin ri, ja ni ka kuu mani ri jiin da. Ni tatu Cristo jniñu un nuu da ja na xna'an da jnu'un Yandios nuu ra naa ra

jiin ja na koto da ro'o naa ra. Ti va'a xaan sa'a da jniñu un. ⁸Ti maa da ni jani jnu'un un nuu ri nava kanchuku ra naa ra jiin ja ni sa'a Espíritu Santo, ja vii ka kanda'u jiin jna'an ra naa ra.

⁹ Ja yukan kuu ja tu ja'ncha ini ri ja jikanta'u ri ja'a ra naa ra, undi na kivi ni ni'l'in ri jnu'un ni ka'an Epafras ti undi vijna. Ti jikanta'u ri ja na sa'a Espíritu Yandios ja na kivi inijnuni ra taka ja kuni ya ja sa'a ra naa ra, jiin ja na koo ndichi ini ra jiin jnu'un ya. ¹⁰Ti jikanta'u ri ja na kaka ndaa ra naa ra nava jna'an ja ka kuu ra yivi ka yi'i nda'a maa Jito'o, chi sia'an ti kusii ga inii Yandios. Nanu iin yujnu va'a ja ja'a nde'e vixi, suni sia'an sa'a ra jniñu va'a nava vi'i ga na kivi inijnuni ra nasa vii kuña'nu Yandios, ti nava na kuni ra na jniñu va'a ja ka sa'a ra ja kuu maa ya. ¹¹Jikanta'u ri ja na kua'a ya jnundee ini ro'o naa ra, chi jandaa ndixia kuu ja maa iin ni ya kuu ja kuña'nu. Yukan sa'a ya nava na kundee ini ra ti sa'a ra taka jniñu ni tatu Yandios nuu ra naa ra, ti nava tu kuiti ini ra koto ra taka nundo'o kondo'o ra naa ra. ¹²Chi su'va na kosii ini ra, ti nakuanta'u nuu Tata yo Yandios, chi maa ya kuu ja ni sa'a ya jiin ra ja na ni'l'in jna'an ra ta'u ra jiin taka ga yivi ka yi'i i jiin ya, ti kivi ra nuu nuu ta'u Yandios jniñu jiin se'e ya Jesús, ja kunda'u ndixia ini ya. Ti yukan kuu nuu ndijin ga ja undi janducha, ¹³chi maa Yandios ni nama ya yo'o na ni ka jika yo jiin kuachi yo, nanu ja ni ka jikonuu yo jiin nuu ñuñaa. Ko tukaa ga ka jika yo ichi yukan, chi ni sama ya yo'o ja ni skivi ya

yo'o nuu nda'a Se'e ya. ¹⁴Ti maa Se'e ya kuu ja ni chunaa ya yo'o, chi ni ji'i ya ja siki yo'o. Ja yukan kuu ja ni janka'nu ini Yandios nuu kuachi yo.

Maa Cristo kuña'nu

¹⁵Ti ja na kuu kuni ndijin yo Yandios, yukan kuu ja ni taji ya Se'e ya nava na kuni yo nasa kaa maa ya. Ti ja iyo Se'e ya undi nuu, sa ni jankoo taka ga ja iyo, ti kuña'nu ya nuu taka ja iyo. ¹⁶Ni sa'a Yandios ndi'i ja iyo, ti yukan ni sa'a Cristo. Ni sa'a ya ndi'i ja iyo andivi jiin ja iyo nuu ñuyivi. Ni sa'a ya ndi'i ja jini yo jiin nuu yo, jiin ndi'i ja tu kuu kuni yo. Yinda'a ya taka chaa kuña'nu nuu ñuyivi ja'a. Suni ni sa'a ya taka ángel kanchuku andivi ja ka kuña'nu i ka ndisojníñu i. Ni sa'a Yandios ndi'i ja iyo, ti maa Cristo ni sa'a un, ko ja na nakua'a i ja yiñu'un Cristo kuu ja ni sa'a ya yukan, jiin ja na kuña'nu Cristo nuu taka ja iyo. ¹⁷Ja iyo Cristo ti sa ni jankoo taka ga ja iyo. Nda'a maa ya yi'i, ti ja kachi maa ya kuu, ti kuu jiin taka yukan nava kuni maa ya. ¹⁸Ti maa Cristo kuu xini nuu taka yivi ka kandixia, ti yivi un kuu i nanu yiki kuñu ya, chi ka yi'i i nda'a ya. Sa'a ya ja na kuchaku i ja kuu taka ni saa ni. Ti ja ni nandoto ya nuu ka'iin ndiyi un kuu ja ni stuu ya maa ya ja kuña'nu ya nuu ñuji'i un, jiin ja na naxndoto ya taka yivi ka kandixia i ya. Yukan ni sa'a Cristo nava na nduña'nu ya nuu taka un. ¹⁹Ja yukan kuu ja ni kusii ini Yandios ja ni ndaku se'e ya Cristo nanu kaa maa ya. Taka jnu'un ka'lan yo ja kuu

Yandios, suni taka un kuu Se'e ya Cristo. ²⁰ Yukan ti ni jini yo ja maa Cristo ni sa'a ja na koo jnu'un mani ini nuu ni ka'nu ñuyivi jiin andivi nuu Yandios. Ja yukan kuu ja ni jati Cristo niñi ya nu ni ji'i ya nuu nda'a cruz. Yukan ni xndoo nuña ya ichi ja na ndumani taka ja iyo ñuyivi jiin taka ja iyo andivi nuu ya. Ti ja na ndumani taka un nuu ya, yukan kuu ja ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz.

²¹ Ti ro'o naa ra ja ka kandixia ra Cristo vijna, ja ni ndumani Yandios jiin ra naa ra. Tu ni ka kandixia ra undi nuu, chi vanua jika ni ka iyo inijnuni ra nuu jnu'un ya. Ni ka jito u'u ra jnu'un un, chi ni'in xaan ni ka ndikun ra jniñu kue'e un. ²² Ko vijna chi ja ni sa'a Yandios ja ni ka ki'in ra jnu'un ya, ti nava na ndumani ya jiin ra naa ra. Ja yukan kuu ja ni soko Cristo yiki kuñu maa ya ja ni ji'i ya, nava na koo ndoo ra koo ii ra kivi na najaa ra nuu ya, ti tukaa na kuachi koo siki ra. Tukaa kuu ja kankuachi yivi siki ra. ²³ Jandaa ndixia kuu yukan, ko suni kanuu ja na siin ra kandixia ndaa ra jnu'un Cristo Jesú, ja ni ji'i ya nuu nda'a cruz ja siki yo'o naa yo. Ja yukan kuu ja kufukuu ini ja nama ya ro'o naa ra. Ti na kachi ri ja koto ma xndoo ra jnu'un un. Chi jnu'un un ni ka jini ra, ti ni jichanuu jnu'un un kua'an taka ñuyivi yo. Ti suni yukan ni tatu Yandios ru'u ja na ka'an ri.

Ndisojniñu Pablo ja kunukuachi da nuu yivi ka kandixia

²⁴ Vijnna ti ru'u Pablo, iyo sii ini ri ja jna'an ri nundo'o ja kuu ro'o naa ra. Ni ja'a Cristo jniñu nuu ri ja

ka'an ri jnu'un ya taka ñuu, ko suni ni kachi ya ja kondo'o ri nundo'o jiin jniñu un. Vijnna ti siuku ri nava ni kachi ya, ko siuku ri ja kuu yivi kandixia taka ñuu, ja ka kuu i nani yiki kuñu ya, chi ka yi'i i jiin ya.

²⁵ Ti jniñu ri kuu ja xna'an ri jnu'un ya nuu yivi kandixia taka ñuu, chi sia'an ni tatu Yandios jniñu nuu ri. Ja yukan kuu ja siin ri xna'an ri jnu'un ya nuu ra naa ra nava na kivi inijnuni ra nasa kuni ka'an jnu'un un. ²⁶ Chi undi na jana'an ti undi vijna, tu ni ka jini ni iin yivi jnu'un ni yisa'yí nuu Yandios. Ko vijna ti ni stuu ya jnu'un un nuu yivi ka yi'i jiin ya. ²⁷ Ni kuni ya ja na xna'an ndijin ya nuu i nasa vii kaa jnu'un ni yisa'yí un, chi undi nuu yivi inga nación tu ni ka jini kuiti i siki jnu'un ya. Ko vijna ti kachi jnu'un yisa'yí un ja na ni'in i iin ta'u ña'nu xaan. Ti jnu'un un kuu ja kancha Cristo jiin ra naa ra, vasu ka kuu ra yivi inga nación ja tu ka yi'i jiin nación Israel. Ko ka jini ra ja kancha Cristo jiin ra, ti ka ni'in ra jnundee ini jiin jnu'un un, ti ka ñukuu ni ini ra ja nduña'nun ra nu na kivi ra ñuu nuu ta'u Yandios jniñu, chi kua'a ya ta'u un nuu naa ra.

²⁸ Maa iin ni jnu'un Cristo kuu jnu'un ka'an ri. Ti ndo'o va'a ini ri nasa xna'an ri jnu'un un. Ja yukan kuu ja nuu sava'ni ga inga yivi na ka'an ri jnu'un un nuu i, ti xndaku ni'in ri nuu i ja tu kivi nduu i jiin inga jnu'un. Ti na xna'an ri nuu i nava ka'an jnu'un un ja nasa kaka ndaa yo ichi ya nuu ñuyivi ja'a. Ti sia'an xndaku kaji ri nuu taka yivi nava na kendo ndaa i nuu Yandios.

Ti kuu kendo ndaa i nuu ya ja ni ka kandixia ndaa i jnu'un ni xna'an ri, ti nava na kivi i nda'a Cristo. ²⁹ Ni tatu Yandios ru'u jniñu un, ti sa'a ri jniñu un jiin ni ini ni aña ri nava na kundee ri jiin jniñu sa'a ri un. Ti maa Cristo chindee chituu ya ru'u nava na kundee ri siuku ri jniñu un.

2 Na kachi ri nuu ra naa ra ja ni'in xaan nduku ndee ri, ja na chindee ri taka ro'o ja tu ja'i kuni ra nuu ri, ro'o ja kunchuku ñuu Colosas jiin taka ga yívi ka kandixia ñuu Laodicea. Ni'in xaan jikanta'u ri ja'a ra naa ra jiin ni ini ni aña ri. Nduku ndee xaan ri ja na xna'an kaji ri nuu ra naa ra. ² Ti sia'an sa'a ri ja kuu taka yívi kandixia un, nava na ni'in i jnundee ini jiin jnu'un xna'an ri nuu i naa i. Ti iin nuu kuanta'u i jnu'un un, chi iin nuu ka kunda'u ini jna'an i. Sia'an ka sa'a i chi ka siuku i taka jnu'un ndaa siki Cristo. Ti nu na kuanta'u i jnu'un xna'an ri, ja sia'an ti kivi va'a inijnuni i nasa kuni ka'an jnu'un Yandios ja ni yisa'yí undi nuu. Ko vijna tukaa, chi vijna ja ka jini yo ja ka'an jnu'un siki Cristo. ³ Ti maa Cristo kuu ja skivi jnu'un ya undi inijnuni yívi, ti yukan kutu'va yo jnu'un ndichi xaan jiin jnu'un tu'va xaan, chi tendí'i jnu'un ni ka'an siki Yandios ka yi'i jiin Cristo.

⁴ Yukan xndaku ri nuu ra naa ra nava tu xnda'u ni iin yivi ro'o naa ra, ja nu ka ka'an i jnu'un va'a xaan vasu mani jnu'un xndoña'an kuu. ⁵ Sia'an xndaku ri nuu ra naa ra vasu jika kanchuku yo. Ti vasu sia'an, ko ñukuu ini ri ro'o naa ra, ti kusii xaan ini ri nu ni jini ri

nava ka jika ndaa ra, ti ka kandixia ni ini ra Cristo. ⁶ Ja sia'an kuu ja ka janta'u ra ja jito'o ra kuu Cristo Jesús. Yukan na ti kanuu ja kaka ndaa ra jiin ya, nava na kundaa ja ka yi'i ra jiin ya naa ra. ⁷ Ti sa'a ra taka yukan, chi jandaa ndixia kuu ja ni ka kivi ra nda'a ya. Ti nu na kaka ndaa ra ichi ya, ti kukutu ga ini ra ja na kuandatu ra nuu jnu'un ya. Ja sia'an ti vi'i ga ka kandixia ndaa ra Cristo. Ja ni ka kutu'va ra taka jnu'un un, ti vi'i ga nakuanta'u nuu Yandios ja kuu yukan naa ra.

Ni nasama Cristo yo'o

⁸ Koto ma kua'a ra jnu'un ja xnda'u iin yivi ro'o naa ra jiin iin jnu'un ndichi, chi mani jnu'un vixi jiin jnu'un xndoña'an kuu jnu'un un. Yukan kuu jun'un ja vaji nuu yivi ñuyivi ja'a ti ansu jiin maa Cristo. Tu kuiti skejna'an yo jnu'un Cristo jiin jnu'un un. ⁹ Chi maa iin ni Cristo ni stuu ya nava kaa maa Yandios. Na ni kuncha Cristo nuu ñuyivi ja'a, ni kuu ya ndi'i taka nava kaa maa Yandios, ti sia'an kuu ya vijna. ¹⁰ Ti siki ja ka yi'i ra nda'a Cristo, tu kuiti iyo ja kumani nuu ra nu kanchuku ra nuu ñuyivi ja'a. Yukan sa'a Cristo jiin ra naa ra, chi maa ya kuña'nu nuu taka ga ja ka kuña'nu jiin taka ja ka ndisojniñu nuu ñuyivi ja'a jiin nuu taka tajnu Yandios ja ka jika i andivi.

¹¹ Sa'a yo nanu yivi hebreo ka chaa i iin jnuni nuu yíki kuñu se'e yíi i, ti yukan kuni ka'an ja yi'i i nuu maa iin ni nación Israel. Suni yukan ni sa'a Yandios jiin yo'o ansu ni ja'a ya jnuni nuu yíki kuñu yo. Chi ni kenchaa ya kuachi yo, ti

ni skivi ya yo'o nda'a Cristo. Jiin yukan ni sasiin ya yo'o ja kuu maa ya nu kunchuku yo nuu ñuyiví ja'a. Tukaa kivi nduu yo jiin kuachi. Chi nini ka iyo ini yo ja ka kivi nduu yo jiin kuachi, ko vijna tukaa kanuu ja sa'a yo yukan, chi maa Cristo ja ni nama ya yo'o. ¹²Ja ni ka janducha ra, yukan ni ka ja'a ra jandaa ja ka yi'i ra jiin Cristo, ja ni kuu nanu ja ni ka ñunduji ra jiin ya. Suni ni kuu nanu ja ni naxndoto Yandios ro'o naa ra jiin Cristo, chi ni sa'a Yandios jniñu ña'nu na ni naxndoto ya Cristo nuu ñuji'i, ti ni ka kandixia ndaa ra ja suni sia'an sa'a Yandios jniñu ña'nu ja kuu maa ra naa ra.

¹³Sa ti kandixia ga ra Cristo, ni ka kuu ra nanu ndiyi, chi tu ni ka jini kuiti ra jnu'un Yandios. Ni ka kuu ra yivi inga nación ja tu ni ka ñava'a ra ley Moisés. Ja yukan kuu ni ka sa'a ra sava'ni ga jniñu kue'e. Ko tukaa vijna, chi sia'an nanu ni naxndoto Yandios Cristo nuu ñuji'i, suni sia'an ni kuu nanu ja ni naxndoto ya ro'o naa ra jiin Cristo. Ni ka kuu ra nanu ndiyi undi nuu, ko vijna tukaa. Vijnai ti ni sa'a ya nanu ja kuchaku ra tuku, ja tukaa ka kuu ra nanu ndiyi. Ni ndunda'u ini ya, ti ni janka'nun ini ya nuu kuachi ra naa ra. Yukan na ti sa kuu kunchuku ra nuu ñuyiví ja'a nava kuni maa Yandios. ¹⁴Ti yukan kuu iin ja iyo iin tutu ja kankuachi siki yo ja tu ni jandatu yo nuu ley Yandios. Ko ni nakuanka'nun ini ya, chi nanu ja ni nda'va ya tutu un kuu ja ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz. Ni kuu nanu ja ni chuku ya kuachi yo jiin nduyu kaa nuu nda'a

cruz. Yukan ni chunaa Cristo nuu kuachi yo iin jinu ni. ¹⁵Ti ja ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz, jiin yukan ni stuu Yandios ja ja ni kundee ya siki taka ja kue'e ja ni ka ndisojniñu undi nuu. Nanu ku'ni yo iin presu ti ka jini yivi ja ki'in da vekaa, suni sia'an ni kundee Cristo na ni ji'i ya nuu nda'a cruz. Ti yukan ni stuu Yandios ja ja ni nduña'nun Cristo nuu taka ga ja ka ndisojniñu.

¹⁶Ja sia'an kuu ja koto kuanta'u ra nu kankuachi yivi siki ra, siki iin ja yaji ra xi ja ji'i ra, xi ja tu koñaa ii ra iin kivi viko, jiin kivi nukoso yoo, jiin kivi ndetatu. ¹⁷Ley ni ja'a ya nuu Moisés ni jajniñu undi nuu na ti kii ga Cristo. Ko vijna ti ja ni kii ndijin ya, ti yukan ni ka jini ndaa yo ja ja ni kii un ni kuu maa Cristo. ¹⁸Ja yukan kuu ja koto kua'a ra jnu'un ja iin yivi na kankuachi i ja'a ra, ja tu nani'in ra iin ta'u nuu Yandios. Chi iyo yivi xna'an jnu'un xndoña'an. Ka ka'an i ja ka jini ndaa i jnu'un un, chi sia'an ni xna'an Yandios nuu i. Ka ka'an i ja nu tu kuandatu ra jnu'un un, ti tu na ni'in ta'u ra nuu ya. Ko ru'u Pablo, na kachi ri ja tu kuajniñu jnu'un un. Mani ni ka nduvixi yivi un, chi nakani ini i jnu'un iyo nuu ñuyiví ja'a, ti ansu jnu'un vaji nuu Yandios. ¹⁹Ti vasu ka ka'an i ja ka kandixia i Cristo, ko tuu, chi tu ka jandatu i maa jnu'un ndaa nava ka'an Cristo. Tu ka yi'i i jiin maa Cristo, ja kuu ya xini nuu yivi ka kandixia. Maa Cristo kuña'nun nuu yivi ka kandixia, ti yo'o ka kuu yo nanu yiki kuñu ya, chi iin ni ka kuu yo jiin ya. Ti sia'an nanu ka ni'in yo ja skua'nun yo yiki kuñu yo, suni

sia'an kua'a Cristo nuu yivi ya taka ja ka nandi'i i ja na kaka ndaa i nuu ñuyivi ja'a. Sa'a yo nanu ja ñujna'an yiki yo jiin tuchi, ti ka yijni nuu ñujna'an yiki un nava na koo va'a ti sajnihu ni tu'u yiki kuñu yo. Suni kuu nanu ja ñujna'an Cristo jiin yivi ya, chi kancha ya jiin i naa i. Sia'an kuu ja ja'a Yandios jnundee ini nava na kundee ini i jiin jnihu ni tatu ya nuu i naa i.

²⁰Ru'u Pablo, na kachi ri nuu ra naa ra, ja ka kuu ra yivi ka kandixia kanchuku ñuu Colosas, ja na ni ji'i Cristo nuu nda'a cruz, ni kuu nanu ja ni ka ji'i ra jiin ya, ni ji'i ya ja siki ro'o naa ra. Nu ni ji'i ya ja siki ro'o naa ra, ti jiin jnihu ña'nu un ni chunaa ya ro'o nuu sava'ni ga jnu'un ja iyo nuu ñuyivi ja'a. Tukaa kanuu ja na siuku ra jnu'un iyo nuu ñuyivi ja'a, chi ja ni chajijo Cristo ro'o naa ra. Ti nu jandaa kuu un, exi ka kendo va'a ja ka sa'a ra nanu ka sa'a taka ga yivi ñuyivi ja'a nu? ²¹Chi jnu'un yukan ka'an ja kuandatu ra taka jnu'un ja'a: "Koto ma ke'e ra ja'a, koto ma kaji ra yukan, ni koto jnii'ra", kachi. ²²Ko ka'an jnu'un un siki ja kuajnihu yo iin jinu ni ti tukaa. Chi vaji jnu'un un nuu ichi ka sa'a yivi ñuyivi ja'a, ansu vaji nuu Yandios. Ti tu njnihu ja kendo ndaa yo nuu Yandios. ²³Ka jani ndixia ini i ja jnu'un ndichi kuu yukan, chi ka chayika i maa i ti ni'in xaan ka chiñu'un i ángel Yandios, jiin ja sa'a nda'u i maa i, jiin ja ka xndo'o i yiki kuñu i. Ko na kachi ri ja tu njnihu kuiti jnu'un un, chi tu jasi jnu'un un nuu yo ja ka sa'a yo kuachi nu kanchuku yo nuu ñuyivi

ja'a. Tu njnihu jnu'un un ja ka chiñu'un yo Yandios.

3 Ti nanu ja ni ka nandoto ra jiin Cristo nuu ñuj'i un, yukan ni sa'a Yandios iin jnihu ña'nu ja ka yi'i ra jiin Cristo. Yukan ti kundiyo ini ra ja na koo ra nava kuni maa ya, chi maa ya kancha andivi nda'a kua'a Yandios nuu kuñu'nu ya nuu taka ja iyo nuu ñuyivi ja'a. Yukan na ti kundiyo ini ra ja na koo ra nava kuni maa ya. ²Ti kuñukuu ini ja kuni ra maa Cristo ja kancha ya andivi, ti ansu ja kuñukuu ini ra taka ja iyo nuu ñuyivi. ³Ni kuu un nanu ja ni ka ji'i ra nu ni ji'i Cristo, chi ni ji'i ya ja siki ro'o naa ra. Ti vasu kuñu'nu ya nuu taka ja iyo vijnal, ko kuu nanu ja yisa'yí jnihu un ja sa'a ya nuu ñuyivi ja'a. Tu ka chaku ini yivi. Suni sia'an yisa'yí nuu i nasa kuni ka'an nava kanchuku ra nuu ñuyivi ja'a. Tu ka chaku ini i nasa kuu ja ka yi'i ra nda'a Yandios, ti kundiyo ini ra ja ka sa'a ra maa iin ni jnihu ja kuni maa ya. ⁴Ti siki ja ka yi'i ra jiin Cristo naa ra, yukan kundiyo ini ra ka sa'a ra nava kuni maa ya nu kanchuku ra nuu ñuyivi ja'a. Ti kivi nu na nchaa ndijin Cristo nuu ñuyivi ja'a, ti nduña'nu ya nuu taka ja iyo. Suni ka nduña'nu ra jiin ya kivi un naa ra.

⁵Ja sia'an kuu ja xndoo taka jnu'un ja kuni maa ra. Nu kanchuku ra nuu ñuyivi ja'a nin'i iyo iin jnu'un ni'in ini yiki kuñu ra ja ka sa'a ra iin jnihu kue'e. Koto sa'a ga ra ni iin yukan. Koto sa'a ra iin jnihu ka sa'a yivi ka jika jiin jnu'un sií ini. Koto sa'a ra jnihu kue'e. Ti koto kundiyo ini ra ja ni'in kua'a

ra ndajniñu. Chi taka un kuu ja chiñu'un yo iin santu. ⁶Chi siki yukan kuu ja kii iin nundo'o ka'nu xaan ga ja kua'a Yandios nuu yivi ka kuni'in ini nuu ya. ⁷Ti suni ni ka jandatu ra nuu jniñu kue'e ja ni ka sa'a ra na ti kandixia ga ra Cristo. ⁸Ko na kachi ri ja vijna na, ti xndoo ra taka ja'a: ja ka kuiti ini ra, ja ka sa'a ra jniñu kue'e siki jna'an ra, ja ka ka'an ndeva'a siki jna'an ra, jiin ja ka ka'an ndeva'a ra nuu i. ⁹Koto xnda'u ra jna'an ra, chi yukan ni kuu ja ni ka sa'a ra undi na ti kandixia ga ra Cristo, ti ni xndoo ra jniñu kue'e un. Chi maa ya ni sama ya ro'o naa ra. ¹⁰Ti vijna ja ni nasama ra naa ra nava na ndujaa ra. Chi sia'an ni nasama Yandios ro'o ja na ndujaa ra. Nanu iin chaa ni naki'in da sa'ma jaa da, ti ni skaña da sa'ma tu'u un kua'an, suni sia'an ni nasama ya ro'o ja na nduu ra nanu kaa maa ya, ti nava na nakuni va'a ra ya, ti na chaku va'a ga ini ra nasa kaa maa Yandios. ¹¹Ja yukan kuu ja tukaa ka ndo'o ini ra ja ka kuu ra yivi inga nación, xi ka kuu ra yivi ja ni ka ni'in iin jnuni nuu yiki kuñu ra, xi ka kuu ra yivi ja tu ni ka ni'in ra jnuni un, xi ka kuu ra yivi nuu jika, xi ka kuu ra yivi ka iyo yuku, xi ka kuu ra muzu ja ni jaan yivi, xi ka kuu ra yivi ka sajniñu jaku maa. Chi iin ni ka kuu yo nuu ya. Chi Cristo kuu Jito'o nuu tendi'i yo, ti kancha ya jiin tendi'i yo naa yo.

¹²Ka kuu ra yivi Yandios. Ni kunda'u ini ya ro'o naa ra, ti ni nakaji ya ro'o naa ra ja ka kuu ra yivi ya. Ja sia'an kuu ja kunda'u ini jna'an ra. Ti koto kukuasun ini ra siki jna'an ra.

Koto nduvixi ini ra. Kava nda'u ini naa ra, ansu ja kuiti yachi ini ra jiin ñani jna'an ra. ¹³Kava kuee ini ra jiin jna'an ra, ti kuanka'nu ini nuu jna'an ra, nu ka iyo ro'o ja ka ka'an siki jna'an ra. Chi nanu ni janka'nu ini Cristo nuu ro'o naa ra, ti suni sia'an sa'a ra naa ra. ¹⁴Chi jnu'un kanuu ga kuu ja nu kunda'u ini nuu jna'an ra, chi yukan sa'a ja na nduu iin nuu ini jna'an ra, ti sia'an nakutu ini jna'an ra jiin taka jniñu va'a. ¹⁵Ti maa iin ni Cristo kuu ja na kua'a jnu'un mani ini ja na kukuee kunchuku ra, ti kosii ini ra naa ra. Ti sia'an na kituu jna'an ra naa ra, ti kuu kachi ra: "Na sa'a yo ja'a naa yo", kachi ra naa ra. Yukan sa'a ra chi ni kachi ya ja na nduu ra iin ni ga yivi. Ti kunchuku mani ra. Ti nini nakuanta'u ra nuu ya naa ra. ¹⁶Nakutu ini jiin jnu'un Cristo naa ra nava na kukutu va'a jnu'un ya ini aña ra. Xndaku nuu jna'an naa ra jiin jnu'un ndichi. Ti skaka jna'an ra ichi ya naa ra. Ti xndaku ni'in nuu jna'an ra ja tu kivi nduu ra jiin inga jnu'un. Ja yukan kuu ja ka'an ri, ti kua'a jnu'un ndee ini jna'an naa ra jiin salmo, jiin himno, jiin taka ga yaa vaa ja ndakuni'in jnu'un Yandios. Kata jiin ni ini ni aña ra, ti na kuanta'u ra nuu Yandios naa ra. ¹⁷Koto va'a taka jniñu ka sa'a ra ti koto va'a taka jnu'un ka ka'an ra, chi yukan ja'a jandaa ja ka yi'i ra jiin Jito'o Jesús, ja junukuachi ra nuu ya. Ja yukan ti nakuanta'u nuu Tata yo Yandios ja sia'an ni jankuiñi ichi Jito'o Jesús, nava kunukuachi va'a yo nuu ya.

Nava kuandatu nuu jna'an yivi naa i

¹⁸Ro'o ja ka kuu ra ñasi'i, kuandatu nuu yii ra naa ra, chi

yukan kuu ja kanuu ja sa'a ra siki ja ka kandixia ra Jito'o. ¹⁹Ro'o ja ka kuu yi'i naa ra, kunda'u ini nuu ñasi'i ra naa ra, ti koto sa'a ra jiin ña nanu ka sa'a ra jiin iin yivi junukuachi ini ve'e ra. ²⁰Ro'o ja ka kuu suchi kuachi, kuandatu nuu tata ra jiin nuu nana ra, chi yukan kuu ja va'a ja sa'a ra nava kuni maa Jito'o. ²¹Ti ro'o ja ka kuu tata naa ra, koto skuiti ra ini se'e ra naa ra nava tu ndukui'ya ini i naa i.

²²Taka ro'o ja ka junukuachi ja ni ka jaan yivi ro'o jiin xu'un, kuandatu nuu yi'i xiin ro'o nuu ñuyivi ja'a. Koto kunchuku ra nanu kanchuku sava ga yi'i, chi ka sa'a va'a i jniñu nuu kande yi'i ndito maa i, chi kuni i ja na kusii ini yi'i jiin i. Ko tukaa ka sa'a teyii i jniñu nu tu kande jito'o i. Koto sa'a ra sia'an naa ra, chi su'va kava yiñu'un, ti kukutu ini ti kua'a ra ja yiñu'un maa ra nuu yi'i xiin ro'o. Sa'a jniñu jiin ni ini ni añu ra, chi sia'an kuni Jito'o, ti kuni ja na nakua'a ra ja yiñu'un maa ra nuu ya naa ra. ²³Nu nau iin jniñu ka sa'a ra, ti sa'a jiin ni ini ni añu ra, chi ka sajniñu ra ja kuu nuu Jito'o, ansu ja kuu yi'i naa i. ²⁴Ti ja ni ka jini ra ja taka jniñu va'a ka sa'a iin iin ra, suni sia'an na nita'u ra jiin jniñu un nuu maa Jito'o, chi nuu maa Jito'o Cristo ka junukuachi ra. ²⁵Ti yi'i ka sa'a ndeva'a, suni na nita'u i siki ja ni ka sa'a i. Chi tu ka kunda'u ini ya siki nasa kanda iin iin yi'i, chi xndichi iin nuu ya tendi'i yi'i naa i.

4 Ro'o ja ka nchaka muzu, kava va'a ini jiin muzu ra, ti koto xnda'u ra i. Nakani ini ja suni iyo iin Jito'o ra ja kuu Yandios, ya kancha ya andivi.

²Koto ka'ncha ini ra ja kakanta'u ra naa ra. Ti koo ndito ini ra siki jnu'un ka jikanta'u ra. Ti koto naa ini ra ja na nakuanta'u ra nuu Yandios. ³Nu ka jikanta'u ra, suni kakanta'u ja kuu ri naa ra, ti nava na nakuiña ya ichi ja na kuichanuu jnu'un Cristo. Chi undi nuu tu ni jini yivi jnu'un un, ko vijna kuni Yandios ja na kuichanuu jnu'un un taka ñuu. Ti siki jnu'un un kuu ja kande ri vekaa. ⁴Kakanta'u nuu maa ya ja na ka'an kaji ri jnu'un Cristo, chi ni tatu Yandios ru'u jniñu un. ⁵Koto va'a nava ka jika ra ichi ya nuu ñuyivi ja'a, chi yi'i ja tu kandixia Cristo ka jini nasa ka jika ra. Koto xnaa ra jnu'un nu ka'an ra jiin i, chi na ka'an ra jnu'un ya nuu i. ⁶Nanu iin ndeyu yaji yo nu ni kuu asun jiin ñii, suni sia'an ka'an ra jnu'un va'a jiin jnu'un ndaa ja kuu nuu yi'i, nava na chaku va'a ini yi'i ka ñuso'o. Kani ini na jnu'un ka'an ra jiin yi'i, nava nakuni ra nasa xndeokani ra iin jnu'un va'a nuu iin iin jnu'un ka ka'an yi'i.

Jnu'un sandi'i ni ga

⁷Ñani yo Tíquico kuu da iin chaa junukuachi va'a nuu Yandios. Ti chinddee da ru'u nuu jniñu maa Jito'o. Ti maa da na kachi ndi'i nasa kua'an jniñu ri, ti suni ja nasa kuu maa ri. ⁸Ja yukan kuu ja na taji ri da jaa da nuu kanchuku ra, nava na kachi da nasa kuu ri. Ti na kua'a da jnundee ini ro'o naa ra. ⁹Ti suni kee Onésimo jaa da jiin da. Ti Onésimo yi'i da jiin iin ni ñuu jiin ra naa ra. Ka kunda'u ini ri maa da, ti kuu da iin chaa siuku ndaa ichi Yandios. Ti ndiñduu da jani jnu'un nuu ra naa ra taka ja kuu ichi cha'a.

¹⁰Na sa'a ndee ini ra naa ra, kachi Aristarco, chaa kande jiin ri vekaa ja'a. Suni sia'an ka'an Marcos, sajin Bernabé. Ti ja ni ka ni'l'in ra tutu nuu kachi ja ka janta'u ra Marcos, ti ka'an va'a jiin da naa ra. ¹¹Ti suni sia'an ka'an Jesúis, chaa ja suni nani da Justo, ja na sa'a ndee ini ra naa ra. Ti taka chaa un ka kuu da chaa hebreo ja ka kandixia, ti ka chinddee jna'an ri ka ka'an ri jiin da siki ñuu nuu ta'u Yandios jniñu. Yukan ti kua'a ga ja ni ka chinddee da ru'u. ¹²Na sa'a ndee ini ra naa ra, kachi Epafras, chaa kuu jna'an ra, ja junukuachi da nuu Cristo. Ti nu jikanta'u da ti nini jikanta'u xaan da ja'a ra naa ra, chi ndiyo xaan ini da ja na siin ndaa ra ichi Yandios, ti tu kivi nduu ra jiin inka jnu'un naa ra. Kuni da ja na kukutu ini ra ti kuandatu ra ndi'i jniñu ja kuni Yandios. ¹³Ti ru'u Pablo, ka'an ndaa kuiti ri ja ndi'i xaan ini da ja

kuu ro'o naa ra, jiin ja kuu yívi ñuu Laodicea jiin Hierápolis. ¹⁴Lucas, chaa kuu médico ja mani jna'an yo jiin da, suni ka'an da ja na sa'a ndee ini ra naa ra. Ti suni sia'an ka'an Demas. ¹⁵Kachi nuu ñani ñuu Laodicea ja na sa'a ndee ini i naa i, ja kachi ru'u. Ti suni sia'an ka'an ra jiin Ninfas, jiin taka yívi ka kandixia ja ka ndututu i ve'e ña.

¹⁶Nu ni ndi'i ni ka ka'u ra tutu ja'a, ti na sia'a nuu yívi ka kandixia ñuu Laodicea. Ti suni ka'u ra tutu ja ndiji ichi ñuu Laodicea nuu ra naa ra. ¹⁷Ti kachi nuu Arquipo ja na kukutu ini da na siuku da jniñu ni tatu Jito'o maa da, ja kachi ru'u.

¹⁸Ti ru'u Pablo, chaa ri tutu ja'a jiin letra nda'a ri ja na sandee ini ra naa ra. Koto naa ini ra ja kande ri vekaa. Ñukuu ini ri ja na kunda'u ini Yandios, ti na chinddee ya ro'o naa ra nava sia'an na koo. Sa'a ndee ini naa ra. Ti sia'an na koo.